

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m

Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Benjamin Franklin (17 tháng 01 1706 - 17 tháng 4 1790) là m t trong nh ng ng i thành l p đ t n c n i ti ng nh t c a Hoa K . Ông là m t chính tr gia, m t nhà khoa h c, m t tác gi , m t th in, m t tri t gia, m t nhà phát minh, nhà ho t đ ng xã h i, m t nhà ngo i giao hàng đ u.

Benjamin Franklin

Chân dung c a Benjamin Franklin c a h a sĩ ng i Pháp Joseph Duplessis.

Ch t ch H i đ ng Hành pháp T i cao Pennsylvania Th 6
Nhi m kì
1785 – 1788

Ti n nh m John Dickinson

K nh m Thomas Mifflin

Ng i phát ngôn th 23 H vi n Pennsylvania

Nhi m kì
1765 – 1765

Sinh 17 tháng 1 năm 1706
Boston, Massachusetts

M t 17 tháng 4 năm 1790
Philadelphia, Pennsylvania

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m
Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Đ̄ nḡ Không có

V̄ Deborah Read

Ngh̄ nghī p Nhà khoa h̄ c

Tác gia

Nhà chính tr̄

Benjamin Franklin (17 tháng 01 1706 - 17 tháng 4 1790) là m̄ t trong nh̄ ng nḡ i thành l̄ p đ̄ t n̄ c n̄ i tī ng nh̄ t c̄ a Hoa K̄ . Ông là m̄ t chính tr̄ gia, m̄ t nhà khoa h̄ c, m̄ t tác gī , m̄ t th̄ in, m̄ t trī t gia, m̄ t nhà phát minh, nhà hō t đ̄ ng xã h̄ i, m̄ t nhà ngō i giao hàng đ̄ u. Trong lĩnh v̄ c khoa h̄ c, ông là ḡ ng m̄ t đ̄ n hình c̄ a l̄ ch s̄ v̄ t lý vì nh̄ ng khám phá c̄ a ông và nh̄ ng lý thuȳ t v̄ đ̄ n, ví d̄ nh̄ các khám phá v̄ hī n t̄ ng s̄ m, sét. V̄ i vài trò m̄ t chính tr̄ gia và m̄ t nhà hō t đ̄ ng xã h̄ i, ông đã đ̄ a ra ý t̄ ng v̄ m̄ t n̄ c M̄ [1] và v̄ i vai trò m̄ t nhà ngō i giao trong th̄ i k̄ Cách m̄ ng M̄ , ông đã làm cho liên minh là Pháp giúp đ̄ đ̄ có th̄ giành đ̄ c l̄ p.

Franklin n̄ i tī ng v̄ s̄ ham hī u bī t c̄ a ông, v̄ các tác ph̄ m c̄ a ông (có tính ph̄ bī n, tính chính tr̄ và khoa h̄ c) và tính đ̄ đ̄ ng c̄ a các lĩnh v̄ c mà ông quan tâm. Là m̄ t nhà lãnh đ̄ o c̄ a Th̄ i đ̄ i Khai Sáng, ông đã có đ̄ c công nh̄ n, ò ng h̄ c̄ a c̄ các nhà khoa h̄ c và gī i trí th̄ c kh̄ p Châu Âu. Ông đã thành công trong vī c b̄ o đ̄ m v̄ quân s̄ cũng nh̄ tr̄ giúp tài chính c̄ a Pháp là m̄ t đóng góp to l̄ n cho s̄ th̄ ng l̄ i c̄ a cách m̄ ng ch̄ ng l̄ i Anh. Ông cũng là nḡ i đã phát minh ra c̄ t ch̄ ng sét. Ông là nḡ i s̄ m đ̄ x̄ ng v̄ s̄ th̄ ng nh̄ t c̄ a các thū c đ̄ a. Các nhà s̄ gia ḡ i ông là "Nḡ i M̄ đ̄ u tiên"

Sinh ra ở Boston, Massachusetts, Franklin đã h̄ c ngh̄ in t̄ anh trai c̄ a ông và tr̄ thành m̄ t ch̄ biên t̄ p báo, m̄ t th̄ in và m̄ t th̄ ng gia r̄ t gī u có ở Philadelphia. Ông đã có nhī u năm s̄ ng ở Anh và xū t b̄ n ở n ph̄ m n̄ i tī ng Poor Richard's Almanac (Alamac c̄ a Richard nghèo) và ở n ph̄ m Pennsylvania Gazette (công báo Pennsylvania). Ông đã thành l̄ p c̄ th̄ vī n công và s̄ c̄ u hō đ̄ u tiên t̄ i M̄ cũng nh̄ Junto, m̄ t câu l̄ c b̄ th̄ o lū n chính tr̄ . Trong giai đ̄ n này ông đã vī t bài ò ng h̄ tī n gī y, ch̄ ng các chính sách c̄ a nh̄ ng nḡ i theo ch̄ nghĩa tr̄ ng th̄ ng, nh̄ Lū t s̄ t năm 1750, và cũng phác th̄ o K̄ hō ch Albany c̄ a Liên minh năm 1754, sau này s̄ t̄ o ra m̄ t c̄ s̄ l̄ p pháp cho thū c đ̄ a; th̄ hī n s̄ nh̄ n th̄ c t̄ r̄ t s̄ m c̄ a ông v̄ vī c các thū c đ̄ a t̄ n t̄ i t̄ nhiên v̄ i t̄ cách m̄ t đ̄ n v̄ chính tr̄ .

Franklin đã tr̄ thành m̄ t anh hùng qū c gia t̄ i M̄ khi ông đ̄ n đ̄ u n̄ l̄ c đòi Ngh̄ vī n V̄ ng qū c Anh hū b̄ m̄ t Đ̄ o lū t tem th̄ gây m̄ t lòng dân. V̄ i t̄ cách m̄ t nhà ngō i giao, ông đ̄ c nhī u nḡ i ở Pháp kính tr̄ ng v̄ i t̄ cách m̄ t v̄ b̄ tr̄ ng M̄ t̄ i Paris, m̄ t nhân v̄ t quan tr̄ ng trong vī c phát trī n các quan h̄ thân thī n Pháp-M̄ . T̄ năm 1775 t̄ i năm 1776, Franklin là T̄ ng giám đ̄ c B̄ u đ̄ n thū c Đ̄ i h̄ i Thū c đ̄ a và t̄ năm 1785 t̄ i năm 1788 là Ch̄ t̄ ch̄ H̄ i đ̄ ng Hành pháp T̄ i cao Pennsylvania. T̄ i cū i đ̄ i, ông tr̄ nên m̄ t trong nh̄ ng nhân v̄ t có ò nh h̄ ng nh̄ t̄ ng h̄ Ch̄ nghĩa bãi nô.

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m
Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Franklin r̄ t quan tâm t̄ i khoa h̄ c và k̄ thū t, ông đã th̄ c hī n nh̄ ng thí nghī m và phát minh đ̄ i n n̄ i tī ng— ngoài c̄ t thu l̄ i — b̄ p l̄ Franklin, ã ng thông tī u, chân nhái, harmonica, và kính hai tròng. Ông cũng đóng vai trò quan tr̄ ng trong vī c thành l̄ p Đ̄ i h̄ c Pennsylvania và Tr̄ ã ng Franklin và Marshall. Ông đã đ̄ ã c b̄ u làm ch̄ t̄ ch đ̄ u tiên c̄ a H̄ i Trī t h̄ c M̄ , h̄ i h̄ c thū t đ̄ u tiên t̄ i Hoa K̄ , năm 1769. Franklin nói thành th̄ o năm th̄ tī ng. Ông th̄ ã ng đ̄ ã c công nh̄ n là nḡ ã i đa tài.

Tī u s̄

T̄ tiên

Cha Franklin, Josiah Franklin, sinh t̄ i Ecton, Northamptonshire, Anh Qū c ngày 23 tháng 12 năm 1657, con trai c̄ a Thomas Franklin, m̄ t th̄ r̄ n và nông dân, và Jane White. M̄ ông, Abiah Folger, sinh t̄ i Nantucket, Massachusetts, ngày 15 tháng 8 năm 1667, con c̄ a Peter Folger, m̄ t ch̄ c̄ i xay và giáo viên tr̄ ã ng làng cùng v̄ là Mary Morrill, t̄ ng là m̄ t nḡ ã i h̄ u h̄ p đ̄ ng. M̄ t nhánh c̄ a dòng h̄ Folgers, J. A. Folger, nḡ ã i sáng l̄ p Folgers Coffee ã th̄ k̄ 19.

Khō ng năm 1677, Josiah l̄ y Anne Child t̄ i Ecton, và trong vài năm sau đó sinh ba nḡ ã i con. Nh̄ ng nḡ ã i anh em n̄ a dòng máu đó c̄ a Benjamin Franklin ḡ m Elizabeth (2 tháng 3 năm 1678), Samuel (16 tháng 5 năm 1681), và Hannah (25 tháng 5 năm 1683).

ã m̄ t th̄ i đ̄ i m nào đó n̄ a cū i năm 1683, nhà Franklin r̄ i Anh t̄ i Boston, Massachusetts. H̄ sinh thêm nhī u nḡ ã i con n̄ a t̄ i Boston, ḡ m Josiah Jr. (23 tháng 8 năm 1685), Ann (5 tháng 1 năm 1687), Joseph (5 tháng 2 năm 1688), và Joseph (30 tháng 6 năm 1689) (nḡ ã i con đ̄ u tiên tên Joseph ch̄ t ngay sau khi sinh).

V̄ c̄ a Josiah, Anne, m̄ t t̄ i Boston ngày 9 tháng 7 năm 1689. ông c̄ ã i Abiah Folger ngày 25 tháng 11 năm 1689 t̄ i Old South Church ã Boston và đ̄ ã c Samuel Willard làm l̄ .

Josiah và Abiah có 10 nḡ ã i con: John (7 tháng 12 năm 1690), Peter (22 tháng 12 năm 1692), Mary (26 tháng 9 năm 1694), James (4 tháng 2 năm 1697), Sarah (9 tháng 7 năm 1699), Ebenezer (20 tháng 9 năm 1701), Thomas (7 tháng 12 năm 1703), Benjamin (17 tháng 1 năm 1706), Lydia (8 tháng 8 năm 1708), và Jane (27 tháng 3 năm 1712).

Tū i th̄

ã ã Ch̄ ký c̄ a Benjamin Franklin

Benjamin Franklin sinh t̄ i Milk Street ã Boston ngày 17 tháng 1 năm 1706 [6] và đ̄ ã c r̄ a t̄ i t̄ i Old South Meeting House. Cha ông, Josiah Franklin, là m̄ t nḡ ã i làm n̄ n, xà phòng và bán hàng t̄ p hóa, nḡ ã i v̄ th̄ hai c̄ a ông, Abiah Folger, là m̄ c̄ a Benjamin. Hai cū c hôn nhân c̄ a Josiah mang l̄ i 17 nḡ ã i con; Benjamin là con th̄ m̄ ã i l̄ m và là con trai nh̄ tū i nh̄ t.

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m

Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Josiah t ng mu n Ben t i tr ng dòng nh ng ch có đ ti n cho ông theo h c trong hai năm. Ông đã theo h c t i Tr ng Latinh Boston nh ng không t t nghi p; ông ti p t c h c b ng cách đ c ng u nghi n nh ng cu n sách có đ c. Dù "cha m ông đã mu n coi nhà th là m t công vi c" cho Franklin, s h c c a ông ch m đ t khi ông lên m i. Sau đó ông làm vi c cho cha trong m t th i gian và khi 12 tu i ông b t đ u tr thành th h c vi c cho anh trai là James, m t ng i làm ngh in. Khi Ben 15 tu i, James đã thành l p t New England Courant, t báo đ c l p th t s đ u tiên t i các thu c đ a. Khi b t ch i ý mu n tham gia vi t bài cho t báo này, Franklin đã đ t ra bút danh 'Mrs. Silence Dogood', ng i có v là m t góa ph trung niên. Nh ng bài vi t c a ông đ c đ ng trên báo và tr thành ch đ c a m t cu c tranh lu n trong th tr n. C James và nh ng đ c gi t Courant đ u không bi t s th c, và James đã không hài lòng v i Ben khi khám phá ra r ng ng i vi t nh ng bài đó là em trai c a mình. Franklin b chân h c vi c khi không đ c phép và vì th đã tr thành m t k tr n ch y.[2]

t u i 17, Franklin b đi t i Philadelphia, Pennsylvania, tìm ki m m t kh i đ u m i t i m t thành ph m i. Khi m i đ n ông làm vi c cho nhi u ti m in quanh th tr n. Tuy nhiên, ông không hài lòng v i nh ng vi n c nh tr c m t. Sau vài tháng, tuy đang làm vi c trong m t nhà in, Franklin b v Th ng đ c Pennsylvania Ngài William Keith thuy t ph c đ t i London, b ngoài là đ mua s thi t b c n thi t cho vi c thành l p m t t báo m i t i Philadelphia. Phát hi n nh ng l i h a h n c a Keith v vi c h tr t báo là đ i trá, Franklin đã làm vi c nh m t th s p ch trong m t ti m in t i n i ngày nay là Nhà th Thánh Bartholomew-the-Great t i Smithfield trong khu London.

Sau đó, ông quay tr l i Philadelphia năm 1726 v i s giúp đ c a m t nhà buôn tên là Thomas Denham, ông đã cho Franklin m t chân k toán, và gi ti m c a ông.[3]

Năm 1727, Benjamin Franklin, t u i 21, l p ra Junto, m t nhóm "nh ng th th công và nhà buôn t nguy n và khao khát hy v ng t c i thi n mình b ng cách c i thi n c ng đ ng." Junto là m t nhóm th o lu n nh ng v n đ c a th i y; cu i cùng nó đ n t i s ra đ i c a nhi u t ch c khác t i Philadelphia.

Đ c sách là m t ho t đ ng th ng xuyên c a Junto, nh ng sách th i y r t hi m và đ t. Các thành viên đã l p ra m t th vi n, và ban đ u h mang sách c a mình t i góp. Cách này không hi u qu , tuy nhiên Franklin ti p t c v i ý t ng m t th vi n mà đ c gi s ph i tr ti n khi m n sách, và các thành viên s góp ti n c a mình vào đ mua sách. Ý t ng này đ n t i s ra đ i c a Công ty Th vi n (Library Company), và hi n ch ng c a Library Company of Philadelphia đ c Franklin so n th o năm 1731.

Ban đ u, nh ng cu n sách đ c gi t i nhà nh ng ng i th th , nh ng vào năm 1739 b sách đ c chuy n t i t ng hai tòa nhà State House c a Pennsylvania, và hi n đ c g i là Independence Hall. Năm 1791, m t tòa nhà m i đ c xây riêng cho th vi n. Library Company phát tri n m nh m không g p ph i b t k s c nh tranh nào và s h u nhi u b sách vô giá nh b sách c a James Logan và ng i anh/em c a ông là William. Library Company trong th k hai m i là m t th vi n nghi n c u và tham kh o vĩ đ i b i nó có t i 500.000 cu n sách hi m, sách m ng, gi y kh r ng, h n 160.000 văn b n chép tay và 75.000 hình ho .

Khi Denham ch t, Franklin quay tr v v i công vi c tr c kia c a mình. T i năm 1730, Franklin

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m
Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

đã thành lập một nhà in của riêng mình và đã trở thành một chủ báo của tờ "The Pennsylvania Gazette". Tờ Gazette mang lợi cho Franklin một di sản đàn đờ kêu gọi người dân thực hiện những cuộc cách mạng và sáng kiến để đưa những thông tin qua những bài viết và những đồ nh. Cùng với thời gian, sự bình luận của ông, cùng với hình ảnh một nhà công nghiệp và trí thức trẻ tuổi, khi ông có được sự tôn trọng lớn của mọi người; thậm chí sau khi Franklin đã có được danh tiếng với cách một nhà khoa học, một quan chức nhà nước, ông thường ký tên dưới những bức thư một cách khiêm tốn 'B. Franklin, Chủ nhà in'.[4]

Franklin được học nghề in sách và xây dựng trở thành Hội tam điểm năm 1731 và đã trở thành một nhân vật quan trọng của hội (Grand Master) năm 1734, báo hiệu sự thăng tiến nhanh chóng về danh vọng của ông tại Pennsylvania.[5][6] Cùng năm ấy, ông soạn thảo và xuất bản cuốn sách đầu tiên của Hội tam điểm tại Mỹ, một cuốn tái bản của cuốn Tờ chửi của Hội tam điểm của James Anderson. Trong suốt cuộc đời mình Franklin luôn là một thành viên của hội.[7][8]

Deborah Read

Năm 1724, khi đang học viết tại nhà của Read, Franklin đã yêu Deborah Read trước khi tới London theo yêu cầu của Thủ tướng John Keith. Thời gian đó, mẹ của Read không muốn con mình hứa hôn với một chàng trai mới bắt đầu học tại London. Chàng bà mẹ qua đời và Bà Read khuyến khích cô con gái hôn với Franklin.[9]

Khi Franklin đang ở London, Deborah đã lấy một người tên là John Rodgers. Đây là một quy tắc đáng sai lầm. Rodgers ngay sau đó trốn nước và chạy tới Barbados, để Deborah lại. Vì không ai biết thân thế sau đó của Rodgers, và luật pháp cấm song hôn, Deborah không được chính thức tái hôn.

Franklin cũng có một đứa con riêng mình. Năm 1730, ông công nhận một đứa con trai ngoài giá thú tên là William, ông này sau này sẽ là vị thủ tướng đầu tiên của bang New Jersey. Tuy không ai biết danh tính của mẹ William, có lẽ trách nhiệm nuôi dưỡng một đứa trẻ là một lý do khiến Franklin quy kết đứa trẻ chung với Deborah Read. William được Franklin nuôi dưỡng trong nhà mình và cùng đã bắt đầu nghĩ về việc bỏ việc cách xử lý các thu nhập của Hoàng gia Anh. Tuy nhiên, ông không sẵn lòng uy tín của cha để hỗ trợ cho lập trường của mình.

Franklin đã chính thức kết hôn (không hôn lễ) với Deborah Read ngày 1 tháng 9 năm 1730. Benjamin và Deborah Franklin có hai người con (ngoài William). Con gái là Francis Folger Franklin, sinh tháng 10 năm 1732; ông chết vì bệnh đậu mùa năm 1736. Sarah Franklin, tên thường gọi là Sally, sinh năm 1743. Bà cưới Richard Bache, có bảy người con, và là người chăm sóc Franklin khi ông già c.

Deborah sẵn lòng đồng nghĩa với việc bà không bao giờ đi cùng Franklin trên bất kỳ chuyến đi nào tới Châu Âu, dù ông đã nhiều lần yêu cầu.

Thành công và vai trò tác gia

Năm 1733, Franklin bắt đầu xuất bản cuốn sách nổi tiếng Poor Richard's Almanac (với các những bài viết của riêng ông và vay mượn), cuốn sách này đã mang lại rất nhiều danh tiếng cho

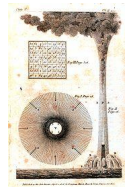
ông. Nh̄ ng câu châm ngôn trong cū n sách đó nh̄ "A penny saved is twopence dear" (th̄ ng b̄ trích đ̄ n sai thành "M̄ t penny tī t kī m đ̄ c là m̄ t penny kī m đ̄ c"), "Nh̄ ng v̄ khách và cá đ̄ u b̄ c mùi sau ba ngày" v̄ n còn là nh̄ ng câu th̄ ng ḡ p trong hī n t̄ i. S̄ hī u bī t v̄ xã h̄ i dân gian có nghĩa con nḡ i có kh̄ năng bī n đ̄ i trong b̄ t k̄ m̄ t hoàn c̄ nh hī n t̄ i, và nh̄ ng đ̄ c gī c̄ a Franklin luôn có đ̄ c đ̄ u đó. Ông đã bán khō ng m̄ i nghìn cū n m̄ i năm.[10]

Năm 1758, năm ông nḡ ng vī t cho cū n Almanac, ông xū t b̄ n cū n Father Abraham's Sermon. Cū n t̄ truȳ n c̄ a Franklin, đ̄ c xū t b̄ n sau khi ông ch̄ t, đã tr̄ thành m̄ t cū n sách kinh đ̄ n c̄ a th̄ lō i này.

Nh̄ ng phát minh và nghiên c̄ u khoa h̄ c

Franklin là m̄ t nhà phát minh phi th̄ ng. Trong s̄ nh̄ ng phát minh c̄ a ông có c̄ t thu lồi, đàn armonica, b̄ p lò Franklin, kính hai tròng, và ã ng thông tī u m̄ m. Franklin không bao gī xin b̄ n quȳ n cho phát minh c̄ a mình; trong t̄ truȳ n ông đã vī t, "Vì chúng ta đang h̄ ng th̄ nhī u s̄ tân tī n có đ̄ c t̄ phát minh c̄ a nh̄ ng nḡ i khác, chúng ta c̄ n ph̄ i sung s̄ ng khi có c̄ h̄ i ph̄ c v̄ nh̄ ng nḡ i khác b̄ ng nh̄ ng phát minh c̄ a mình; và chúng ta ph̄ i làm đ̄ u đó m̄ t cách thō i mái và hào phóng."[11]

Năm 1743, Franklin l̄ p ra H̄ i Trī t h̄ c M̄ đ̄ làm n̄ i th̄ o lū n các khám phá cho nh̄ ng nhà khoa h̄ c. ông b̄ t đ̄ u tī n hành nghiên c̄ u v̄ đ̄ i n, và công vī c này cùng v̄ i nh̄ ng công trình khoa h̄ c khác c̄ a ông, s̄ tī p t̄ c theo ông c̄ cū c đ̄ i, gī a nh̄ ng khō ng th̄ i gian dành cho chính tr̄ và kī m tī n.[12]

M̄ t hình minh h̄ a trên t̄ báo c̄ a Franklin v̄ "ã ng máng và gió l̄ c."

Năm 1748, ông thôi ngh̄ in và chuȳ n sang ngành kinh doanh khác. Ông liên k̄ t v̄ i v̄ đ̄ c công c̄ a mình là, David Hall, nḡ i đã chia n̄ a s̄ l̄ i t̄ c t̄ gian hàng v̄ i Franklin trong 18 năm. Công vī c kinh doanh nhī u l̄ i nhū n này khī n ông có th̄ i gian cho nghiên c̄ u, và trong vài năm ông đã có nhī u phát minh mang l̄ i danh tī ng cũng nh̄ h̄ c v̄ trên kh̄ p Châu Âu, và đ̄ c bī t là t̄ i Pháp.

Trong s̄ đó có nghiên c̄ u c̄ a ông v̄ đ̄ i n. Franklin cho r̄ ng đ̄ i n phát ra t̄ "th̄ y tinh" và "nh̄ a cây" không ph̄ i là nh̄ ng kī u "ch̄ t l̄ u đ̄ i n" (nh̄ đ̄ i n đ̄ c ḡ i th̄ i y) khác nhau, mà cùng là m̄ t ch̄ t l̄ u đ̄ i n đ̄ i n nh̄ ng áp l̄ c khác nhau. Ông là nḡ i đ̄ u tiên đ̄ t tên cho chúng là d̄ ng và âm,[13] và ông cũng là nḡ i đ̄ u tiên khám phá ra nguyên lý b̄ o toàn đ̄ i n tích.[14] Năm 1750, ông xū t b̄ n m̄ t bài vī t đ̄ xū t m̄ t cū c thí nghī m đ̄ ch̄ ng minh r̄ ng sét là đ̄ i n b̄ ng cách th̄ m̄ t chī c đ̄ i n trong c̄ n bão có v̄ s̄ tr̄ thành m̄ t c̄ n bão sét.

Ngày 10 tháng 5 năm 1752, Thomas-François Dalibard n c Pháp đã t n hành thí nghi m c a Franklin (s d ng m t c t thu lôi thép cao 40 foot thay cho chi c di u) và đã thu đ c nh ng tia l a đ n t m t đám mây. Ngày 15 tháng 6, Franklin t n hành cu c thí nghi m v i di u n i t n g c a mình t i Philadelphia và cũng thu đ c nh ng tia l a đ n t m t đám mây (không h bi t r ng Dalibard cũng đã làm di u đó, t 36 ngày tr c). Thí nghi m c a

Franklin không đ c vi t ra cho t i khi cu n L ch s và Tình tr ng Hi n t i c a Đ i n c a Joseph Priestley đ c xu t b n năm 1767; b ng ch ng cho th y Franklin đã chu n b cách di n (không ph i ch m tr c t i p vào đ ng d n, b i ông có th g p nguy hi m vì di n gi t khi sét đánh). (Nh ng ng i khác, nh Giáo s Georg Wilhelm Richmann t i St. Petersburg, Nga, đã b gi t ch t vài tháng sau cu c thí nghi m c a Franklin.) Trong gi y t ghi chép c a mình, Franklin ch ra r ng ông nh n th c đ c nh ng nguy hi m và đã s d ng nh ng cách khác đ ch ng minh r ng sét là di n, nh đ c th hi n trong vi c ông dùng t i p đ t. N u Franklin th c s có t n hành thí nghi m này, ông cũng không làm nó theo cách th ng đ c miêu t , th di u và ch b gi t khi sét đánh, (b i di u đó có th gây nhi u xúc c m nh ng s d n t i t vong). Thay vào đó ông dùng di u đ có đ c di n th t m t đám mây bão, vi c này đ ng nghĩa v i sét là di n.

Ngày 19 tháng 10 trong m t b c th g i t i Anh đ h ng d n th c hi n l i thí nghi m đó, Franklin đã vi t:

"Khi m a đã làm t t s i dây di u t i m c nó có th d n di n t do, b n s th y nó phát ra thành tia l a đ n t chi c chìa khóa khi đ khu u tay g n l i, và n u chi c khóa đó là m t l nh , hay m t bình Leiden, nó có th tích đ n: and from electric fire thus obtained spirits may be kindled, and all other electric experiments [may be] performed which are usually done by the help of a rubber glass globe or tube; and therefore the sameness of the electrical matter with that of lightening completely demonstrated."[15]

Nh ng cu c thí nghi m di n c a Franklin đã đ a t i phát minh ra c t thu lôi. Ông đã l u ý r ng cu t thu lôi nên có đ u nh n ch không ph i đ u tròn đ có th thu di n m t cách yên l ng, và thu đ c kho ng cách xa h n. Ông ph ng đoán r ng phát minh này s đ c dùng đ b o v các tòa nhà kh i sét, b ng cách l p các "c t thu lôi thép th ng đ ng, nh n nh m t cây kip và đ c s n ph tránh han r , và có m t h th ng dây d n bên ngoài tòa nhà n i chân nh ng c t thu lôi đó d n xu ng đ t;...Nh ng c t thu lôi s có th d n di n m t cách êm ái t đám mây xu ng đ t tr c khi nó đ l n đ thành sét đánh, và nh th s c u chúng ta kh i s nguy hi m b t ng và kinh kh ng đó!" Sau m t lo t nh ng thí nghi m t i chính nhà c a Franklin, các c t thu lôi đã đ c l p đ t trên Hàn lâm vi n Philadelphia (sau này là Đ i h c Pennsylvania) và Tòa Th chính Pennsylvania (sau này là Independence Hall) năm 1752.[16]

Đ ghi nh n nh ng nghi n c u trong lĩnh v c di n c a ông, Franklin đã nh n đ c Huy ch ng Copley c a Royal Society năm 1753, và vào năm 1756 ông tr thành m t trong s ít ng i M th k m i tám đ c b u làm Fellow of the Society. Đ n v cgs c a electric charge đã đ c đ t theo tên ông: m t franklin (Fr) t ng đ ng m t statcoulomb.

Ngày 21 tháng 10 năm 1743, m t c n bão tràn vào t h ng tây nam khi n Franklin m t m t c h i quan sát nguy t th c. Franklin nh n th y gió u th th c t t i t phía đông b c, trái ng c v i di u ông t ng nghi. Trao đ i th t v i anh/em trai mình, Franklin bi t r ng c n bão đó đã không tràn vào Boston cho t i sau th i di m nguy t th c, dù trên th c t Boston i phía đông

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo säu täm
Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

bäc Philadelphia. Ông suy lußn räng nhäng cän bão không phäi lußn lußn đi theo häng gió chäo, mät quan niäm có änh häng rät län trong khí täng häc.[17]

Franklin cũng đã nhän thäy nguyên lý làm länh khi quan sát trong mät ngày träi rät nóng, ông thäy länh hän khi mäc mät chiäc áo ät trong gió nhä so väi khi mäc chiäc áo khô. Đä hiäu hiän täng này rõ hän, Franklin tiäp täc tiän hành thí nghiäm. Trong mät ngày äm áp täi Cambridge, Anh, năm 1758, Franklin và mät ngäoi bän là nhà khoa häc John Hadley thí nghiäm liên täc làm äm bình chäa thäy ngân cäa nhiät kä bäng ether và dùng äng thäi đä làm bay häi ether. Väi mäi län bay häi, nhiät kä läi chä mäc nhiät đä thäp hän, cuäi cùng xuäng mäc 7 °F (-14 °C). Mät nhiät kä khác thä hiän nhiät đä phòng là 65 °F (18 °C). Trong bäc thä “Làm länh bäng Bay häi” cäa mình, Franklin đã läu ý räng “ta có thä thäy khä năng mät ngäoi bän länh đän chät trong mät ngày mùa hè äm áp”. Mäi năm ngành công nghiäp thäc phäm bäo quän länh trao mät Giäi thäng Franklin Award đä ghi nhängäi đã quan sát thäy hiän täng này.

Nhäng thä nghiäm âm nhäc

Franklin đäc biät đã täng chäi violin, đàn häc, và guitar. Ông cũng sáng tác nhäc, đáng chú ý nhät là mät bän täu dây theo phong cách tiän cä đän, và đã phát minh ra mät phiên bän cäi tiän hän cäa glass harmonica, trong đó mäi kính đäc chä täo đä quay trên chính nó, và tay cäa ngäoi chäi đä yên, chä không phäi di chuyän, phiên bän này nhanh chóng đäc chäp nhän täi Châu Âu.[18]

Đäi säng công khai

Năm 1736, Franklin läp ra Union Fire Company, công ty cäu hoä tä nguyän đäu tiên täi Mä. Cùng năm äy ông in mät đäng tiän mäi cho New Jersey đäa trên các kä thuät tân tiän chäng làm giä mà ông đã phát minh ra.

Khi đã träng thành, Franklin bät đäu quan tâm nhiäu hän täi nhäng hoät đäng công cäng. Năm 1743, ông trình bày mät kä hoäch xây đäng Viän hàn lâm và cao đäng Philadelphia. Ông đã đäc chä đänh làm chä täch viän này ngày 13 tháng 11 năm 1749, và träng mäcäa ngày 13 tháng 8 năm 1751. Täi lä trao bäng đäu tiên cäa träng ngày 17 tháng 5 năm 1757, bäy ngäoi đã tät nghiäp; sáu là Cä nhân văn chäng và mät là Thäc sĩ văn chäng. Sau này träng đã sáp nhäp väi Đäi häc Bang Pennsylvania đä trä thành Đäi häc Pennsylvania.

Năm 1753, cä Đäi häc Harvard và Đäi häc Yale đäu trao bäng danh đä cho ông [7].

Năm 1751, Franklin và Tiän sĩ Thomas Bond đäc äy ban läp pháp Pennsylvania giao trách nhiäm thành läp mät bän viän. Bän viän Pennsylvania là bän viän đäu tiên täi näi sau này sä trä thành Häp chúng quäc Hoa Kä.

ä Gia nhäp, hay là Chät:

**B c hình c đ ng chính tr
này c a Franklin kêu g i các
thu c đ a liên k t v i nhau
trong Chi n tranh Pháp Indian
(Chi n tranh B y Năm).**

Franklin b t đ u tham gia vào công vi c chính tr Philadelphia và thắng ti n nhanh chóng. Tháng 10 năm 1748 ông đ c ch n làm m t y viên h i đ ng, tháng 6 năm 1749 ông tr thành m t thành viên Th m phán hòa gi i c a Philadelphia, và năm 1751 ông đ c b u vào Qu c h i Pennsylvania. Ngày 10 tháng 8 năm 1753, Franklin đ c ch đ nh làm Phó giám đ c b u đ i n B c M . Công vi c n i ti ng nh t c a ông khi ho t đ ng chính tr trong n c là c i cách h th ng b u đ i n, nh ng danh ti ng c a ông ch y u có đ c nh nh ng ho t đ ng ngo i giao do ông đ m nhi m v quan h gi a các thu c đ a và V ng qu c Anh, và sau này v i Pháp.[19]

Năm 1754, ông lãnh đ o phái đoàn Pennsylvania t i Đ i h i Albany. Cu c g p g này c a các thu c đ a đã đ c Ban th ng m i t i Anh tri u t p nh m c i thi n các quan h v i ng i Indian và t v ch ng l i Pháp. Franklin đã đ xu t m t k ho ch Liên minh các thu c đ a. Tuy k ho ch không đ c thông qua, nhi u ý t ng trong đó đã xu t hi n trong Các đ i u kho n Liên bang và Hi n pháp.

Năm 1757, ông đ c Qu c h i Pennsylvania phái t i Anh v i t cách phái viên thu c đ a ph n đ i nh h ng chính tr c a gia đình Penn, nh ng ng i đ c h ng quy n u tiên t i thu c đ a. Ông đã Anh trong năm năm, chi n đ u đòi ch m đ t đ c quy n c a gia đình Penn đ i v i c quan l p pháp do dân b u, và đ c quy n đ c mi n thu trên đ t đai c a h . Vì thi u nh ng đ ng minh có nh h ng trong Whitehall, s m ng này đã không thành công. Năm 1759, Đ i h c St Andrews trao ông b ng Ti n sĩ danh đ ngành Lu t. Năm 1762, Đ i h c Oxford trao cho Franklin b ng ti n sĩ danh đ v nh ng thành t u khoa h c c a ông và t đó ông đ c g i là "Ti n sĩ Franklin." Ông cũng tìm cách xin đ c m t đ a v cho ng i con ngoài giá thú c a mình, William Franklin, là Th ng đ c Thu c đ a New Jersey.[20]

Trong th i gian London, Franklin b t đ u tham gia các ho t đ ng chính tr c p ti n. Ông là m t thành viên c a Club of Honest Whigs, cùng v i nh ng nhà t t ng nh Richard Price.

Năm 1756, Franklin tr thành m t thành viên H i Khuy n khích Ngh thu t, Ch t o & Công ngh (hi n là H i ngh thu t Hoàng gia (RSA), đ c thành l p năm 1754), nh ng cu c h p đ u tiên c a h i đ i n ra t i các quán cà phê thu c qu n Covent Garden London, g n n i Franklin c trú t i Craven Street (m t trong nh ng n i duy nh t ông t ng c ng còn l i và đ c m c a cho công chúng v i tên g i b o tàng Nhà Benjamin Franklin ngày 17 tháng 1 năm 2006). Sau khi quay tr v M , Franklin tr thành m t thành viên t xa c a h i và v n gi liên l c m t thi t v i H i. H i Ngh thu t Hoàng gia đã đ a ra Huy ch ng Benjamin Franklin năm 1956 đ t ng nh ngày sinh nh t l n th 250 c a ông và 200 năm ngày thành l p h i.

Trong th i gian s ng t i Craven Street London trong giai đ o n 1757 và 1775, Franklin đã có m i quan h b n bè thân m t v i bà ch nhà c a mình là Margaret Stevenson cùng các b n bè và ng i thân c a bà, đ c bi t là cô con gái Mary, ng i th ng đ c g i là Polly.

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m
Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Năm 1759, ông cùng con trai t̄ i thăm Edinburgh, và ông đã ḡ i nh̄ ng ngày tháng t̄ i đó là "nh̄ ng ngày h̄ nh phúc nhī u nh̄ t̄ đ̄ i tôi." [21]

Ông cũng tham gia H̄ i M̄ t trắng (Lunar Society) có nhī u ̄ nh h̄ ̄ ng t̄ i Birmingham, ông th̄ ̄ ng trao đ̄ i v̄ i h̄ i này và th̄ nh thō ng lui t̄ i tr̄ s̄ h̄ i t̄ i West Midlands m̄ i khi t̄ i thăm Birmingham.

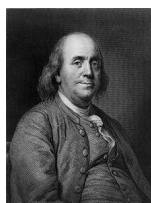
T̄ p tin: Benjamin Franklin by Benjamin Wilson, 1759.jpg
Benjamin Franklin c̄ a Benjamin Wilson, 1759.

Cū c Cách m̄ ng

Năm 1763, ngay sau khi Franklin quay tr̄ v̄ Pennsylvania, biên gī i phía tây c̄ a bang x̄ y ra m̄ t cū c chī n tranh ác lī t đ̄ ̄ c ḡ i là cū c N̄ i lō n Pontiac. Paxton Boys, m̄ t nhóm nh̄ ng nḡ ̄ i đ̄ nh c̄ tin r̄ ng chính ph̄ Pennsylvania không làm đ̄ đ̄ b̄ o v̄ h̄ kh̄ i nh̄ ng cū c c̄ p bóc c̄ a nḡ ̄ i da đ̄ , đã gī t h̄ i m̄ t nhóm nḡ ̄ i da đ̄ hòa bình và sau đó tī n vào Philadelphia. Franklin đã giúp t̄ ch̄ c m̄ t l̄ c l̄ ̄ ng du kích đ̄ a ph̄ ̄ ng nh̄ m b̄ o v̄ th̄ ph̄ thành ph̄ kh̄ i đám nḡ ̄ i đó, và sau đó ḡ p ḡ v̄ i các lãnh đ̄ o Paxton và thuȳ t ph̄ c h̄ gī i tán. Franklin đã nghiêm kh̄ c lên án thành kī n ch̄ ng t̄ c c̄ a nhóm Paxton Boys. "N̄ u m̄ t nḡ ̄ i da đ̄ làm tôi b̄ th̄ ̄ ng," ông h̄ i, "thì sau đó tôi s̄ ph̄ i gây ra v̄ t th̄ ̄ ng nh̄ v̄ t cho t̄ t c̄ nḡ ̄ i da đ̄ ch̄ ng?" [22]

Nhī u nḡ ̄ i ̄ ng h̄ nhóm Paxton Boys là nh̄ ng nḡ ̄ i Scotland, Ireland thū c Giáo h̄ i Tr̄ ̄ ng lão và Nhà th̄ C̄ i cách Đ̄ c hay H̄ c thuȳ t Luth̄ thū c vùng nông thôn phía tây Pennsylvania, đ̄ n t̄ i nh̄ ng l̄ i cáo bū c cho r̄ ng Franklin mū n t̄ o ̄ nh h̄ ̄ ng có l̄ i cho gī i th̄ ̄ ng l̄ u đô th̄ Quaker phía đông. Vì nh̄ ng l̄ i bū c t̄ i đó, và vì nh̄ ng cū c t̄ n công khác vào nhân cách c̄ a ông, Franklin đã m̄ t gh̄ trong Qū c h̄ i ̄ cū c b̄ u c̄ năm 1764. Tuy nhiên, th̄ t b̄ i này đã trao cho ông c̄ h̄ i quay tr̄ l̄ i London, n̄ i ông l̄ y l̄ i danh tī ng là m̄ t nḡ ̄ i ̄ ng h̄ trī t đ̄ n̄ ̄ c M̄ . [23]

Năm 1764, Franklin đ̄ ̄ c phái t̄ i Anh v̄ i t̄ cách phái viên thū c đ̄ a, l̄ n này theo kī n ngh̄ c̄ a Vua George III nh̄ m thành l̄ p ̄ y ban kī m soát trung ̄ ̄ ng Anh t̄ i Pennsylvania, riêng bī t v̄ i "nh̄ ng nḡ ̄ i ̄ u tiên" th̄ a k̄ . Trong l̄ n này ông cũng tr̄ thành m̄ t phái viên thū c đ̄ a cho Georgia, New Jersey và Massachusetts. T̄ i London, ông k̄ ch lī t ph̄ n đ̄ i Lū t Tem, dù nh̄ ng l̄ i cáo bū c t̄ nhī u phái t̄ i M̄ cho r̄ ng ông đã tham gia vào vī c đ̄ a ra đ̄ o lū t đó. S̄ ph̄ n đ̄ i Lū t Tem c̄ a ông, và sau này là v̄ i c̄ Lū t Townshend năm 1767, đ̄ n t̄ i s̄ k̄ t thúc gī c m̄ tr̄ thành m̄ t viên ch̄ c trong Chính ph̄ Anh và s̄ liên minh c̄ a ông v̄ i nh̄ ng phe phái ̄ ng h̄ s̄ đ̄ c l̄ p c̄ a thū c đ̄ a. Nó cũng đ̄ n t̄ i m̄ t s̄ chia r̄ không th̄ hàn ḡ n gī a ông v̄ i nḡ ̄ i con trai William, nḡ ̄ i v̄ n trung thành v̄ i Đ̄ qū c Anh. [24]

**Franklin năm 1783, m t b c tranh kh c
đ a theo b c tranh c a Joseph Duplessis.**

Tháng 9 năm 1767, Franklin t i thăm Paris v i m t ng i b n đ ng hành đ ng c nhiên là John Pringle. Tin t c v các khám phá v đi n c a ông đã đ c bi t đ n nhi u t i Pháp. S n i ti ng c a ông khi n ông có c h i ti p xúc v i nhi u nhà khoa h c và chính tr danh ti ng, và c Vua Louis XV.[25]

Khi r i London năm 1768, ông đã phát tri n m t b n ký t ng âm ki u M t h th ng cho m t B ng ch cái m i và m t cách đánh v n m i. B ng ch cái m i này lo i b sáu ch mà Franklin coi là th a (c, j, q, w, x và y), và thêm vào sáu ch cái m i ghi âm mà ông c m th y là thi u; tuy nhiên, b ng ch cái m i này không bao gi đ c c a chu ng và cu i cùng không còn đ c quan tâm n a. [8]

Năm 1771, Franklin đi l i liên t c quanh hòn Đ o Anh, c cùng Joseph Priestley và David Hume cùng nhi u ng i khác. T i Dublin, Franklin đ c m i t i tham gia cùng các thành viên c a Ngh vi n Ireland ch không ph i t i các phòng tr ng bày. Ông là ng i M đ u tiên đ c trao danh d này.[9] Khi đ ng i Ireland ông đã kinh ng c khi ch ng ki n m c đ nghèo kh t i đó. Ireland là m t đ i t ng c a nh ng quy đ nh và lu t pháp th ng m i c a Anh, gây nh h ng t i n n kinh t Ireland, và Franklin s r ng M cũng s ph i ch u s ph n t ng t n u s khai thác thu c đ a c a Anh ti p t c di n ra.[10]

Năm 1773, Franklin xu t b n hai b n ti u lu n trào phúng ng h nhà n c M n i ti ng nh t c a mình: Nh ng quy t c theo đó m t đ ch vĩ đ i s tr thành m t đ ch nh noi, và M t ch d c a Vua Ph .[11] ông cũng xu t b n m t cu n Abridgment of the Book of Common Prayer, n c danh cùng Francis Dashwood. Trong s nh ng đ i m khác th ng c a cu n sách này có đ ng gi m th i gian tang l xu ng còn sáu phút, "đ gi s c kh e và cu c s ng c a nh ng ng i s ng".[26]

Nh ng b c th c a Hutchinson

Franklin đã nh n đ c m t s lá th riêng t v th ng đ c Massachusetts Thomas Hutchinson và phó th ng đ c Andrew Oliver ch ng minh r ng h đ ng thúc đ y London xóa b quy n l c c a ng i Boston. Franklin đã g i chúng v M khi nh ng căng th ng leo thang. Khi y Franklin tr thành m t ng i gây ra nhi u v n đ nguy hi m trong con m t ng i Anh. Nh ng hy v ng v m t gi i pháp hòa bình ch m đ t và ông tr thành đ i t ng c a m t s nh o bán và làm nh c có h th ng c a H i đ ng C m t. Ông r i London tháng 3 năm 1775.[27]

Tuyên b đ c l p

**John Trumbull miêu t H i đ ng Năm Ng i đ ng đ
trình đ th o c a mình tr c Đ i h i.**

Khi Franklin t i Philadelphia ngày 5 tháng 5, cu c Cách m ng M đã b t đ u v i s giao tranh

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m

Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

t̄ i Lexington và Concord. Du kích New England đã ch̄ n đ̄ c l̄ c l̄ ng chính c̄ a quân đ̄ i Anh t̄ i Boston. Chī n tranh Cách m̄ ng đã n̄ ra. Qū c h̄ i Pennsylvania đ̄ n ph̄ ng ch̄ n Franklin làm đ̄ i bī u c̄ a h̄ t̄ i Đ̄ i h̄ i Thū c đ̄ a l̄ n Hai. Năm 1776, ông là m̄ t thành viên c̄ a q̄ y ban Năm Nḡ i sō n th̄ o Tuyên ngôn Đ̄ c l̄ p và đ̄ a ra nhī u s̄ a đ̄ i nh̄ cho b̄ n th̄ o c̄ a Thomas Jefferson.[29]

T̄ i bū i ký k̄ t, ông đ̄ c cho là đã nói: "T̄ t c̄ chúng ta ph̄ i liên k̄ t cùng nhau, hay ch̄ c ch̄ n chúng ta s̄ b̄ treo c̄ riêng r̄."

Đ̄ i s̄ t̄ i Pháp: 1776-1785

Tháng 12 năm 1776, ông đ̄ c phái t̄ i Pháp v̄ i t̄ cách công s̄ c̄ a Hoa K̄ . Ông đã s̄ ng t̄ i m̄ t ngôi nhà ở vùng ngō i ô Paris t̄ i Passy, do Jacques-Donatien Le Ray de Chaumont nḡ i mū n giúp đ̄ H̄ p ch̄ ng Qū c trao t̄ ng. Franklin ở l̄ i Pháp cho t̄ i t̄ n năm 1785, và tr̄ nên n̄ i tī ng trong xã h̄ i Pháp t̄ i m̄ c đ̄ i v̄ i m̄ t gia đình th̄ ng l̄ u Pháp vī c treo m̄ t b̄ c chân dung ông trong phòng khách đã tr̄ thành m̄ t. Ông có phong cách l̄ ch lã m tán t̄ nh v̄ i các quý bà đ̄ ng kī u Pháp (nh̄ ng không h̄ có quan h̄ th̄ c t̄ .) Ông đã đī u hành nh̄ ng công vī c c̄ a đ̄ t n̄ c mình v̄ i nhà n̄ c Pháp v̄ i thành công m̄ m̄ n, ḡ m c̄ vī c kī m đ̄ c m̄ t liên minh quân s̄ t̄ i quan tr̄ ng v̄ i n̄ c này và đàm phán thành công Hī p c̄ c Paris (1783). Khi ông quay tr̄ l̄ i quê h̄ ng năm 1785, ông tr̄ thành nḡ i có nh̄ h̄ ng th̄ hai, ch̄ sau George Washington v̄ i t̄ cách là chī n sĩ giành đ̄ c l̄ p c̄ a M̄ . Le Ray đã vinh danh ông b̄ ng m̄ t b̄ c chân dung theo yêu c̄ u do h̄ a sĩ Joseph Duplessis v̄ i và hī n nó đ̄ c treo t̄ i Phòng tranh Chân dung Qū c gia c̄ a Vī n Smithsonian ở Washington, DC.

Sau khi t̄ Pháp v̄ , Franklin tr̄ thành nḡ i ng h̄ bãi nô, tr̄ t̄ do cho c̄ hai nḡ i nô l̄ c̄ a mình. Cū i cùng ông tr̄ thành ch̄ t̄ ch H̄ i c̄ u t̄ cho Nḡ i da đen đ̄ c tr̄ T̄ do đã b̄ gī trái phép tr̄ c đó trong c̄ nh nô l̄ . [12]

Năm 1787, ông là m̄ t đ̄ i bī u trong H̄ i ngh̄ Hī n pháp t̄ i Philadelphia. Ông đóng vai trò danh s̄ nh̄ ng ít khi tham gia vào tranh lū n. Ông là Nḡ i cha n̄ c M̄ duy nh̄ t ký tên vào t̄ t c̄ b̄ n tài lī u chính v̄ vī c thành l̄ p H̄ p ch̄ ng qū c Hoa K̄ : Tuyên ngôn Đ̄ c l̄ p, Hī p c̄ c Paris, Hī p c̄ c Liên minh v̄ i Pháp, và Hī n pháp M̄ .

Năm 1787, m̄ t nhóm các v̄ b̄ tr̄ ng có nh̄ h̄ ng t̄ i Lancaster, Pennsylvania, đ̄ xū t thành l̄ p m̄ t tr̄ ng cao đ̄ ng m̄ i mang tên Franklin đ̄ vinh danh ông. Franklin đã t̄ ng £200 cho vī c phát trī n tr̄ ng Cao đ̄ ng Franklin; hī n tr̄ ng có tên là Cao đ̄ ng Franklin và Marshall College.

Trong giai đ̄ n 1771 - 1788, ông hoàn thành cū n t̄ truȳ n c̄ a mình. M̄ c dù nó đ̄ c con trai ông xem l̄ n đ̄ u tiên, nh̄ ng sau đó đã đ̄ c s̄ a ch̄ a l̄ i theo yêu c̄ u c̄ a m̄ t nḡ i b̄ n ông.

Trong nh̄ ng năm cū i đ̄ i, khi Đ̄ i h̄ i b̄ bū c ph̄ i gī i quȳ t nh̄ ng v̄ n đ̄ v̄ nô l̄ , Franklin đã vī t nhī u bài lū n c̄ s̄ c thuȳ t ph̄ c đ̄ c gī v̄ t̄ m quan tr̄ ng c̄ a vī c bãi b̄ ch̄ đ̄ nô l̄ và s̄ h̄ i nh̄ p c̄ a nḡ i Phi vào xã h̄ i M̄ . Nh̄ ng bài vī t đó ḡ m:

- M̄ t bài tr̄ n tình t̄ i công chúng t̄ H̄ i ng h̄ xóa b̄ ch̄ đ̄ nô l̄ Pennsylvania, (1789)
- K̄ hō ch c̄ i thī n đī u kī n s̄ ng c̄ a nḡ i da đen t̄ do (1789), và
- Sidi Mehemet Ibrahim v̄ Buôn bán Nô l̄ (1790).

Năm 1790, nh̄ ng thành viên h̄ i Quaker t̄ New York và Pennsylvania đ̄ trình yêu c̄ u xóa b̄

ch̄ đ̄ nô l̄ c̄ a h̄ . Lý l̄ ph̄ n đ̄ i ch̄ đ̄ nô l̄ c̄ a h̄ đ̄ c̄ H̄ i nh̄ ng nḡ i nḡ h̄ xóa b̄ ch̄ đ̄ nô l̄ Pennsylvania và ch̄ t̄ ch̄ c̄ a nó là Benjamin Franklin tán thành.

Ch̄ t̄ ch̄

Trong m̄ t cū c b̄ phī u đ̄ c bī t đ̄ c̄ t̄ ch̄ c̄ ngày 18 tháng 11 năm 1785 Franklin đ̄ c̄ nh̄ t̄ trí b̄ u làm Ch̄ t̄ ch̄ th̄ sáu c̄ a H̄ i đ̄ ng Hành pháp T̄ i cao Pennsylvania, thay th̄ John Dickinson. Ch̄ c̄ v̄ Ch̄ t̄ ch̄ Pennsylvania t̄ ng đ̄ ng v̄ i ch̄ c̄ Th̄ ng đ̄ c̄ ngày nay. Ta không bī t rõ t̄ i sao Dickinson l̄ i c̄ n b̄ thay th̄ khi ch̄ a t̄ i hai tū n n̄ a là m̄ t cū c b̄ u c̄ thông th̄ ng s̄ dī n ra. Franklin đã gī ch̄ c̄ v̄ này trong h̄ n ba năm, dài h̄ n b̄ t k̄ m̄ t Ch̄ t̄ ch̄ H̄ i đ̄ ng nào khác, và làm ba nhī m k̄ đ̄ y đ̄ theo m̄ c quy đ̄ nh̄ t̄ i đ̄ a c̄ a Hī n pháp. Ngay sau cū c b̄ u c̄ đ̄ u tiên, ông đã tái c̄ m̄ t nhī m k̄ n̄ a ngày 29 tháng 10 năm 1785, và m̄ t l̄ n n̄ a vào mùa hè năm 1786 và vào ngày 31 tháng 10 năm 1787. V̄ m̄ t chính th̄ c, nhī m k̄ c̄ a ông k̄ t thúc ngày 5 tháng 11 năm 1788, nh̄ ng có m̄ t s̄ câu h̄ i liên quan t̄ i s̄ k̄ t thúc th̄ c t̄ hō t đ̄ ng c̄ a ông, cho r̄ ng m̄ t Franklin già c̄ không th̄ tham gia tích c̄ c vào hō t đ̄ ng đ̄ u hành hàng ngày c̄ a H̄ i đ̄ ng cho t̄ i t̄ n cū i nhī m k̄ .

Đ̄ c̄ h̄ nh, tôn giáo và các đ̄ c̄ tin cá nhân

Gī ng nh̄ nhī u nḡ i nḡ h̄ ch̄ nghĩa c̄ ng hoà, Franklin nh̄ n m̄ nh r̄ ng n̄ n c̄ ng hòa m̄ i ch̄ có th̄ t̄ n t̄ i n̄ u nḡ i dân đ̄ o đ̄ c̄ theo nghĩa ph̄ i chú tr̄ ng t̄ i trách nhī m công dân và t̄ ch̄ i tham nh̄ng. Th̄ c̄ v̄ y trong c̄ cū c đ̄ i, ông luôn suy xét v̄ vai trò công dân và đ̄ o đ̄ c̄ cá nhân, nh̄ đ̄ c̄ th̄ hī n trong nh̄ ng câu cách ngôn c̄ cū n Poor Richard's.

Dù cha m̄ Franklin đã mū n ông làm vī c trong nhà th̄ , Franklin đã tr̄ nên m̄ t lòng tin vào tôn giáo có t̄ ch̄ c̄ sau khi khám phá th̄ n lū n. "Tôi nhanh chóng tr̄ thành m̄ t nḡ i hoàn toàn theo th̄ n lū n."[13] Ông tī n t̄ i t̄ n công các nguyên t̄ c Thiên chúa giáo v̄ t̄ do nguȳ n v̄ ng và đ̄ o đ̄ c̄ trong m̄ t cū n sách nh̄ năm 1725, M̄ t bàn lū n v̄ T̄ do và S̄ c̄ n thī t, S̄ khoái l̄ c và N̄ i đau.[14] Ông kiên đ̄ nh̄ t̄ n công các giáo đ̄ u tôn giáo, cho r̄ ng đ̄ o đ̄ c̄ ph̄ thū c nhī u h̄ n đ̄ c̄ h̄ nh và các hành đ̄ ng nh̄ t̄ ch̄ không ph̄ i s̄ tuân th̄ ch̄ t̄ ch̄ các giáo đ̄ u chính th̄ ng tôn giáo: "Tôi cho r̄ ng các quan đ̄ i m̄ ph̄ i đ̄ c̄ xem xét theo nh̄ ng nh̄ ng và hī u qū c̄ a chúng; và n̄ u m̄ t nḡ i không có khuynh h̄ ng nào khī n anh ta tr̄ nên gī m đ̄ c̄ h̄ nh hay tăng trách nhī m công dân, thì có th̄ k̄ t lū n r̄ ng anh ta không có đ̄ u gì nguȳ hī m và đó là tr̄ ng h̄ p tôi mū n mình đ̄ c̄ gán vào."[15]

Năm 1790, ch̄ khō ng m̄ t tháng tr̄ c̄ khi qua đ̄ i, Franklin đã vī t b̄ c th̄ sau cho Ezra Stiles, hī u tr̄ ng tr̄ ng Yale, nḡ i đã h̄ i ông v̄ các quan đ̄ i m̄ tôn giáo c̄ a mình...: " V̄ Jesus x̄ Nazareth, ý kī n c̄ a tôi v̄ nḡ i ông nḡ ng m̄ nh̄ t, tôi nghĩ H̄ th̄ ng Đ̄ o đ̄ c̄ và Tôn giáo c̄ a ông ta, nh̄ ông ta đ̄ l̄ i cho chúng ta hī n nay, là h̄ th̄ ng t̄ t nh̄ t th̄ gī i t̄ ng bī t hay có v̄ đã bī t; nh̄ ng tôi hī u rõ nó đã ph̄ i ch̄ u nhī u s̄ thay đ̄ i sai l̄ c, và tôi có, cùng v̄ i đ̄ a s̄ nh̄ ng nḡ i đ̄ giáo t̄ i Anh qū c, m̄ t s̄ Nghi nḡ v̄ thân ph̄ n th̄ n thánh c̄ a ông ta; dù đó là m̄ t v̄ n đ̄ tôi không dám v̄ đoán, ch̄ a bao gī nghiên c̄ u, và tôi nghĩ không c̄ n thī t ph̄ i b̄ n tâm t̄ i vī c đó t̄ th̄ i đ̄ i m̄ hī n t̄ i, khi tôi ch̄ đ̄ i m̄ t C̄ h̄ i hī u bī t S̄ th̄ t v̄ i ít C̄ ḡ ng h̄ n...."[30] "

— Carl Van Doren

Nh̄ m̄ i trí th̄ c Th̄ i đ̄ i Khai sáng, Franklin chia tách gī a đ̄ c h̄ nh, đ̄ o đ̄ c và nī m tin kh̄ i tôn giáo có t̄ ch̄ c, dù ông c̄ m th̄ y r̄ ng n̄ u tôn giáo nói chung suy tàn đi, đ̄ o đ̄ c, đ̄ c h̄ nh và xã h̄ i nói chung cũng s̄ suy tàn. Vì th̄ ông đã vī t cho Thomas Paine, "N̄ u con nḡ i không còn quan tâm t̄ i tôn giáo, h̄ s̄ tr̄ thành cái gì n̄ u không có nó." Theo David Morgan,[31] Franklin là m̄ t nḡ i đ̄ x̄ ng m̄ i tôn giáo. Ông đã c̄ u nguȳ n cho "Chúa quȳ n n̄ ng" và coi Chúa là "VÔ H̄ N." John Adams l̄ u ý r̄ ng Franklin là m̄ t t̄ m ḡ ng ph̄ n chī u hình ã nh m̄ i nḡ i nhìn th̄ y trong tôn giáo c̄ a mình: "C̄ đ̄ c giáo cho ông h̄ u nh̄ là m̄ t tín đ̄ C̄ đ̄ c. Nhà th̄ Anh tuyên b̄ ông là tín đ̄ c̄ a h̄ . Giáo h̄ i tr̄ ng lão cho ông cũng có m̄ t n̄ a nī m tin c̄ a mình, và nh̄ ng nḡ i b̄ n cho r̄ ng ông là m̄ t nḡ i theo phái Quaker." Dù Benjamin Franklin có là tín đ̄ c̄ a ai ch̄ ng n̄ a, Morgan k̄ t lū n, "ông là m̄ t nhà vô đ̄ ch th̄ c s̄ c̄ a tôn giáo loài nḡ i." Ben Frankin đ̄ c cho là "tinh th̄ n c̄ a Th̄ i đ̄ i khai sáng".

Walter Isaacson cho r̄ ng[16] Franklin đã c̄ m th̄ y không thō i mái v̄ i m̄ t kī u không đ̄ cao c̄ a Th̄ n lū n và quay sang v̄ i quan nī m c̄ a riêng mình v̄ Đ̄ ng sáng t̄ o. Franklin đã phác h̄ a quan nī m c̄ a ông v̄ Th̄ n thánh năm 1728, trong cū n "Nh̄ ng bài vī t v̄ Nī m tin và Hō t đ̄ ng c̄ a Tôn giáo" [17]. T̄ đó, Isaacson so sánh quan nī m c̄ a Franklin v̄ th̄ n thánh v̄ i nh̄ ng quan nī m đó c̄ a nh̄ ng nḡ i theo Th̄ n lū n nghiêm nḡ t và Tín đ̄ Thiên chúa giáo. Isaacson k̄ t lū n r̄ ng không gī ng đ̄ a s̄ nḡ i theo th̄ n lū n thū n túy khác, Franklin tin r̄ ng m̄ t nī m tin vào Chúa s̄ truȳ n cho nh̄ ng hō t đ̄ ng th̄ ng ngày c̄ a chúng ta, nh̄ ng cái đó, nh̄ nh̄ ng nḡ i theo th̄ n lū n khác, nī m tin c̄ a ông không có giáo đ̄ u bè phái. Isaacson cũng cho r̄ ng quan nī m c̄ a Franklin r̄ ng Chúa đã t̄ o ra các loài và can thī p vào nh̄ ng s̄ kī n trên th̄ gī i— m̄ t đ̄ i m̄ d̄ n t̄ i vī c m̄ t s̄ nhà bình lū n, n̄ i tī ng nh̄ t là A. Owen Aldridge, coi Franklin là tín đ̄ theo nhī u cách c̄ a đ̄ th̄ n giáo, v̄ i m̄ t nhóm các v̄ th̄ n th̄ p h̄ n giám sát các v̄ ng qū c và các hành tinh.

Ngày 4 tháng 7 năm 1776, Đ̄ i h̄ i ch̄ đ̄ nh m̄ t h̄ i đ̄ ng ḡ m c̄ Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, và John Adams đ̄ thī t k̄ Con đ̄ u Hoa K̄ . Skousen[32] đã tóm t̄ t quá trình ã y ban này thī t k̄ và phê chū n b̄ n thī t k̄ đ̄ u tiên c̄ a con đ̄ u (nh̄ ng cū i cùng không đ̄ c phê chū n). M̄ i thành viên h̄ i đ̄ ng đ̄ xū t m̄ t thī t k̄ riêng: đ̄ ngh̄ c̄ a Franklin là thī t k̄ v̄ i kh̄ u hī u: "S̄ kháng c̄ v̄ i B̄ o chúa là S̄ tuân ph̄ c t̄ ng v̄ i Chúa". Thī t k̄ này th̄ hī n m̄ t c̄ nh t̄ cū n sách Exodus, cùng v̄ i Moses, nh̄ ng nḡ i dân Israel, c̄ t l̄ a, và George III đ̄ c th̄ hī n nh̄ m̄ t Pharaông [18].

T̄ i H̄ i ngh̄ Hī n pháp năm 1787, khi h̄ i ngh̄ đ̄ ng nh̄ s̄ p đ̄ i m̄ t th̄ m h̄ a vì nh̄ ng cū c tranh lū n, Franklin già c̄ đã k̄ v̄ lòng tin c̄ a ông v̄ m̄ t v̄ th̄ n ph̄ trách riêng v̄ công vī c c̄ a con nḡ i b̄ ng cách đòi h̄ i m̄ i nḡ i b̄ t đ̄ u m̄ i ngày b̄ ng nh̄ ng l̄ i c̄ u nguȳ n. Franklin k̄ l̄ i nh̄ ng ngày Chī n tranh Cách m̄ ng, khi các lãnh đ̄ o M̄ cùng nhau c̄ u nguȳ n hàng ngày, tìm kī m s̄ "h̄ ng đ̄ n th̄ n thánh" t̄ v̄ "Cha c̄ a ánh sáng." Sau đó ông h̄ i, "Và có ph̄ i hī n nay chúng ta đã quên nḡ i b̄ n quȳ n n̄ ng đó? Hay chúng ta ã ng r̄ ng mình đã không c̄ n s̄ tr̄ giúp c̄ a ông n̄ a?" [19].

Dù Franklin có th̄ cū i cùng đã ã ng h̄ m̄ t nhóm Giáo h̄ i Tr̄ ng lão riêng bī t t̄ i Philadelphia [20], không bao gī có v̄ ông đã chính th̄ c gia nh̄ p b̄ t k̄ m̄ t phái Thiên chúa giáo hay m̄ t tôn giáo nào khác.

Theo văn bia Franklin vī t cho mình khi m̄ i 20 tū i, rõ ràng ông tin ã m̄ t s̄ h̄ i sinh v̄ t ch̄ t

c̄ a thân th̄ m̄ t khō ng th̄ i gian nào đó sau cái ch̄ t. Dù vī c nī m tin đó có theo ông c̄ đ̄ i khay không v̄ n là đī u ch̄ a đ̄ c bī t [21]

Đ̄ c h̄ nh

Franklin đã hoàn thī n nhân cách b̄ ng m̄ t k̄ hō ch ḡ m m̄ i ba đ̄ c tính, mà ông đã kh̄ i đ̄ u theo đ̄ u i t̄ tū i 20 (năm 1726) và v̄ n tī p t̄ c theo đ̄ u i t̄ i t̄ n cū i cū c đ̄ i. Trong t̄ truȳ n c̄ a mình (xem ph̄ n tham kh̄ o d̄ i đây) ông đã lī t kê m̄ i ba đ̄ c tính:

1. "Ch̄ ng m̄ c. Ăn không t̄ i chán; ū ng không quá nhī u."
2. "Yên l̄ ng. Ch̄ nói nh̄ ng đī u mang l̄ i l̄ i ích cho b̄ n và nḡ i khác; tránh nh̄ ng cū c cà kê m̄ t thì gī ."
3. "Tr̄ t t̄ . Hãy đ̄ m̄ i th̄ c̄ a b̄ n đ̄ u có v̄ trí c̄ a chúng; hãy đ̄ m̄ i ph̄ n công vī c c̄ a b̄ n đ̄ u đ̄ c thu x̄ p m̄ t khō ng th̄ i gian."
4. "Kiên đ̄ nh. Quȳ t tâm làm đī u b̄ n ph̄ i làm; làm b̄ ng đ̄ c đ̄ u b̄ n quȳ t tâm."
5. "Tī t kī m. Không chi ḡ i ngoài nh̄ ng th̄ t̄ t cho b̄ n và nḡ i khác; ví d̄ , không nên lãng phí th̄ gī ."
6. "Siêng năng. Không nên b̄ phí th̄ i gian; luôn s̄ d̄ ng chúng m̄ t cách hī u qū ; b̄ m̄ i hành đ̄ ng không c̄ n thī t."
7. "Chân th̄ t. Không nên l̄ a d̄ i; hãy suy nghĩ m̄ t cách ngay th̄ ng và thành th̄ t, và, n̄ u b̄ n nói, hãy nói đī u b̄ n bī t."
8. "JUSTICE. Wrong không có by doing injuries, or omitting the benefits that are your duty."
9. "Đī u đ̄ . Tránh nh̄ ng s̄ thái quá; c̄ ch̄ u đ̄ ng t̄ i m̄ c b̄ n cho là đ̄ ."
10. "S̄ ch s̄ . Không nên đ̄ s̄ không s̄ ch s̄ hī n dī n trên thân th̄ , qū n áo hay n̄ i c̄ a b̄ n."
11. "Yên bình. Không nên quan tâm t̄ i nh̄ ng đī u v̄ t v̄ nh, hay nh̄ ng r̄ i ro thông th̄ ng hō c không tránh đ̄ c."
12. "CHASTITY. Rarely use venery but for health or offspring, never to dullness, weakness, or the injury of your own or another's peace or reputation."
13. "Khiêm t̄ n. H̄ c theo Jesus và Socrates."

Cái ch̄ t và sau đó

B̄ c t̄ ng b̄ ng đá mable t̄ ng

n̄ m Ben Franklin

Benjamin Franklin m̄ t ngày 17 tháng 4 năm 1790, t̄ tū i 84. Khō ng 20.000 nḡ i đã tham d̄ i l̄ tang ông. Ông đ̄ c chôn c̄ t t̄ i Nghĩa trang Nhà th̄ Chúa c̄ u th̄ t̄ i Philadelphia, Pennsylvania. Nghĩa trang Nhà th̄ Chúa c̄ u th̄ cũng là n̄ i chôn c̄ t Benjamin Rush. M̄ t trong nh̄ ng ngôi nhà ông t̄ ng s̄ ng t̄ i Ph̄ Craven Street tr̄ c kia đ̄ c treo m̄ t t̄ m bī n xanh và t̄ đó đã đ̄ c m̄ c̄ a cho công chúng v̄ i tên ḡ i Nhà Benjamin Franklin House [22]. Năm 1728, khi còn là m̄ t chàng trai tr̄ , Franklin đã vī t nh̄ ng dòng ông mū n đ̄ c ghi lên m̄ chí sau này: "Thân xác c̄ a B. Franklin Th̄ in; Nh̄ Trang bìa m̄ t cū n Sách cũ, Nó ch̄ a bên trong nh̄ ng trang đã rách, Và m̄ t đi m̄ t s̄ Ch̄ cũng nh̄ V̄ hào nhoáng, N̄ m đây, làm M̄ i

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m

Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

cho Giun đ̄ . Nh̄ ng Tác ph̄ m s̄ không m̄ t đ̄ t̄ c̄ : Vì nó s̄ , nh̄ ông tin t̄ ng, s̄ xū t hī n m̄ t l̄ n n̄ a, trong m̄ t Tái b̄ n m̄ i và hoàn h̄ o h̄ n, đ̄ c S̄ a ch̄ a và Thay đ̄ i b̄ i Tác gī . Ông sinh ngày 17 tháng 1 năm 1706. M̄ t 17."[23] Tuy nhiên, ngôi m̄ th̄ c c̄ a Franklin, nh̄ ông đã miêu t̄ trong b̄ n di chúc cū i cùng c̄ a mình[24], ch̄ đ̄ n gī n có ch̄ "Benjamin và Deborah Franklin."

Trong cū n sách Cū c đ̄ i Benjamin Franklin do chính ông vī t, m̄ t đō n (rõ ràng không ph̄ i c̄ a ông vī t) có đ̄ c p̄ t̄ i cái ch̄ t c̄ a ông: "...khi s̄ đau đ̄ n và khó th̄ hoàn toàn r̄ i kh̄ i ông, và gia đình ông đang t̄ đ̄ i l̄ a mình v̄ i nh̄ ng hy v̄ ng ông s̄ h̄ i sinh, khi m̄ t ung nh̄ t, đã hình thành t̄ tr̄ c trong ph̄ i ông, b̄ ng v̄ ra, làm tràn lan máu m̄ , mà ông tī p t̄ c n̄ n ra khi còn s̄ c kh̄ e đ̄ làm đ̄ u đó; nh̄ ng, b̄ i nó đã không th̄ , c̄ quan hô h̄ p đ̄ n b̄ b̄ óp ngh̄ t; m̄ t s̄ hôn mê tī p đ̄ n, và vào ngày 17 tháng 4 năm 1790, lúc 11 gī đêm, ông l̄ ng l̄ ra đi, đóng l̄ i m̄ t cū c đ̄ i dài và h̄ u ích tám m̄ i t̄ năm và ba tháng"

Khi m̄ t, Franklin đã đ̄ l̄ i cho m̄ i thành ph̄ Boston và Philadelphia £1.000 (khō ng \$4.400 đ̄ th̄ i đ̄ m đó), ȳ thác trong 200 năm. Khō n ȳ thác này b̄ t đ̄ u năm 1785 khi m̄ t nhà toán h̄ c nḡ i Pháp tên là Charles-Joseph Mathon de la Cour vī t m̄ t bài châm bī m cū n Poor Richard's Almanack (Almanack c̄ a Richard Nghèo) c̄ a Franklin, ḡ i là Fortunate Richard (Richard Giàu). Trong đó ông ch̄ nh̄ o tình th̄ n không dung th̄ c̄ a ch̄ nghĩa l̄ c quan M̄ th̄ hī n đ̄ Franklin. Nḡ i Pháp này đã vī t m̄ t bài v̄ Fortunate Richard đ̄ l̄ i m̄ t khō n tī n theo di chúc, khō n tī n này s̄ ch̄ đ̄ c s̄ đ̄ ng sau khi nó đã đ̄ c ḡ i tī t kī m trong 500 năm. Franklin, nḡ i khi ȳ đã 79 tū i, vī t th̄ l̄ i cho nḡ i Pháp, c̄ m̄ n ông ta v̄ m̄ t ý t̄ ng hay và thông báo v̄ i ông r̄ ng mình đã quȳ t đ̄ nh đ̄ l̄ i 1.000 pounds ȳ thác cho m̄ i thành ph̄ quê h̄ ng ông là Boston và thành ph̄ ông đã coi là quê h̄ ng mình Philadelphia, v̄ i đ̄ u kī n nó ph̄ i đ̄ c đ̄ t trong m̄ t qū đ̄ l̄ y l̄ i t̄ c trong 200 năm. T̄ i năm 1990, khō n tī n c̄ a Franklin t̄ i Philadelphia đã lên h̄ n \$2.000.000 t̄ khi ông m̄ t. Trong khō ng th̄ i gian ȳ thác 200 năm, Philadelphia đã dùng nó cho nhī u ch̄ ng trình cho vay v̄ i nḡ i dân đ̄ a ph̄ ng. T̄ i năm 1940 t̄ i năm 1990, s̄ tī n này ch̄ ȳ u đ̄ c dùng cho nh̄ ng khō n vay th̄ ch̄ p. Khi h̄ t th̄ i gian ȳ nhī m, Philadelphia đã quȳ t đ̄ nh đ̄ u t̄ khō n tī n này cho các sinh viên đ̄ i h̄ c. Khō n tī n c̄ a Franklin t̄ i Boston đã lên t̄ i \$5.000.000 cùng trong th̄ i gian đó, và cū i cùng đã đ̄ c dùng đ̄ thành l̄ p m̄ t tr̄ ng th̄ ng m̄ i, cùng v̄ i th̄ i gian, đã tr̄ thành Vī n Franklin Boston. (Excerpt from Philadelphia Inquirer article by Clark De Leon)

Di s̄ n b̄ t h̄ c̄ a Benjamin Franklin khī n hình ò nh̄ ông xū t hī n đ̄ nhī u n̄ i. Chân dung Franklin xū t hī n trên đ̄ ng 100 dollar M̄ (vì th̄ , đ̄ ng tī n \$100 th̄ nh thō ng đ̄ c ḡ i theo tên lóng là "Benjamins" hay "Franklins.") T̄ i 1948 t̄ i 1964, chân chung Franklin cũng đ̄ c in trên đ̄ ng n̄ a dollar. Trong quá kh̄ , ông cũng t̄ ng xū t hī n trên t̄ \$50, cũng nh̄ nhī u phiên b̄ n t̄ \$100 giai đ̄ n 1914 và 1918, và nhī u t̄ \$100 t̄ i năm 1928 t̄ i nay. Franklin cũng xū t hī n trên Savings bond t̄ \$1.000 Series EE. Nh̄ m̄ t hành đ̄ ng đ̄ t̄ lòng tôn kính Franklin, thành ph̄ Philadelphia có khō ng 5.000 b̄ c chân dung ông, m̄ t n̄ a trong s̄ chúng đ̄ c đ̄ t trong tr̄ ng Đ̄ i h̄ c Pennsylvania. Ngoài ra, Đ̄ i l̄ Ben Franklin t̄ i Philadelphia (m̄ t đ̄ ng ph̄ chính) và C̄ u Ben Franklin (c̄ u l̄ n đ̄ u tiên n̄ i Philadelphia v̄ i New Jersey) cũng đ̄ c đ̄ t theo tên ông.

Năm 1976, nh̄ m̄ t ph̄ n trong chī n đ̄ ch k̄ nī m hai trăm năm thành l̄ p Hoa K̄ , Ngh̄ vī n đã quȳ t đ̄ nh đ̄ ng m̄ t b̄ c t̄ ng b̄ ng đá mable cao 20-foot (6 m) t̄ i Vī n Franklin đ̄

Benjamin Franklin (1706 - 1790)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m

Thứ Năm, 11 Tháng 11 Năm 2010 13:39

Philadelphia làm Đài tưởng niệm Quốc gia Benjamin Franklin. Nhiều người viết cá nhân của Franklin cũng được trưng bày tại đây. Đây là một trong số ít những khu tưởng niệm quốc gia đặt trong một khu đất thuộc sở hữu cá nhân.

Năm 1998, những người công nhân sửa ngôi nhà của Franklin tại London (Benjamin Franklin House) đã đào được những bộ xương của sáu trẻ em và bốn người lớn giửu bên dưới. The Times đã đưa tin ngày 11 tháng 2 năm 1998:

Những chiếc táng ban đầu cho thợ y những bộ xương có tuổi khoảng 200 năm và đã được chôn ở thới gian Franklin sống trong ngôi nhà này, từ 1757 tới 1762 và từ 1764 tới 1775. Đa số những bộ xương được có dấu hiệu của trẻ em, những người hay dao. Một chiếc đầu lâu đã bị đục nhieu lỗ. Paul Knapman, Nhân viên điều tra Westminster, đã nói ngày hôm qua: "Tôi không thể hoàn toàn bỏ qua khả năng về một tội ác. Vẫn còn có một khả năng tôi sẽ mở một cuộc điều tra."

Friends of Benjamin Franklin House (tổ chức chịu trách nhiệm phục hồi ngôi nhà của Franklin tại 36 Craven Street ở London) lưu ý rằng những người thợ xương đó đã được William Hewson, người từng sống tại ngôi nhà này trong 2 năm và đã xây dựng một tầng gác phía sau ngôi nhà, chôn ở đó. Họ lưu ý rằng tuy Franklin có thể biết điều của Hewson đang làm, có lẽ ông đã không tham dự vào bất kỳ cuộc mổ xẻ nào bởi ông là một nhà vật lý chứ không phải là bác sĩ. [25]